

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.]
Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

RADA EVROPY

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

PÁTÁ SEKCE

VĚC ŠURÝ proti ČESKÉ REPUBLICE

(stížnost č. 16299/10)

ROZSUDEK

ŠTRASBURK

13. října 2011

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Rozsudek je v autentickém francouzském znění publikován na internetových stránkách Evropského soudu pro lidská práva v databázi HUDOC (www.echr.coe.int). Pořizovaný úřední překlad do českého jazyka není autentickým zněním rozsudku.

Ve věci Šurý proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (pátá sekce), zasedající v senátu ve složení

Dean Spielmann, *předseda*, Elisabet Fura,

Karel Jungwiert,

Mark Villiger,

Isabelle Berro-Lefèvre,

Ganna Yudkivska,

Angelika Nußberger, *soudci*,

a Claudia Westerdiek, *tajemnice sekce*,

po poradě konané dne 20. září 2011,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 16299/10) směřující proti České republice, kterou dne 15. března 2010 podal Soudu pan Jaroslav Šurý („stěžovatel“), občan České republiky, na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Stěžovatele zastupuje paní D. Filipová, advokátka zapsaná v seznamu advokátů České advokátní komory. Českou vládu („vláda“) zastupuje její zmocněnec pan V. A. Schorm.

3. Stěžovatel tvrdí, že odmítnutím jeho ústavní stížnosti pro opožděnost došlo k porušení jeho práva na přístup k soudu

4. Dne 28. září 2010 prohlásil Soud stížnost za částečně nepřijatelnou a rozhodl se oznámit vládě námitku stěžovatele týkající se práva na přístup k Ústavnímu soudu. Na základě článku 29 odst. 1 Úmluvy se dále Soud rozhodl projednat přijatelnost a odůvodněnost stížnosti současně.

SKUTKOVÝ STAV

I. OKOLNOSTI PŘÍPADU

5. Stěžovatel se narodil v roce 1965, bydliště má ve Vizovicích.

6. Dne 30. dubna 1999 stěžovatel podal po dopravní nehodě návrh na zahájení řízení o náhradu škody.

7. Rozsudkem ze dne 17. března 2003 Okresní soud ve Zlíně návrhu stěžovatele z převážné části vyhověl.

8. Stěžovatel se proti zamítavé části rozsudku odvolal a požadoval zaplacení další částky.

9. Dne 4. prosince 2006 Krajský soud v Brně rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a odmítl zvýšit částku přiznané náhrady škody.

10. Dne 30. března 2007 podal stěžovatel dovolání, jehož přípustnost založil na § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu. Tvrdil, že rozsudek odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, neboť otázku náhrady škody neřeší odvolací soudy jednotně; v dané věci navíc krajský soud rozhodl v rozporu hmotným právem, neboť řádně nezohlednil

požadavek přiměřenosti náhrady škody. Pokud jde o dovolací důvody, stěžovatel namítal, že rozsudek krajského soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) občanského soudního řádu.

11. Dne 27. srpna 2009 odmítl Nejvyšší soud dovolání stěžovatele pro nepřípustnost s tím, že rozhodnutí, kterým se stanoví výše náhrady škody v závislosti na individuálních a zvláštních okolnostech případu, nemůže mít po právní stránce zásadní právní význam pro účely soudní praxe obecně.

12. Dne 10. listopadu 2009 napadl stěžovatel rozhodnutí okresního a krajského soudu ústavní stížností, v níž s odvoláním na § 72 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb. uvedl, že jeho dovolání bylo odmítnuto z důvodů závisejících na uvážení Nejvyššího soudu, a připojil k ní kopii tohoto rozhodnutí. Dovoláváje se práva na soudní ochranu a zásady rovnosti tvrdil, že výše náhrady škody, která mu byla soudy nižšího stupně přiznána, není přiměřená dopadům, které měla dopravní nehoda na jeho zdraví, a omezeným možnostem, které se mu v budoucnu naskýtají.

13. Dne 26. listopadu 2009 Ústavní soud stěžovatele vyzval, aby upřesnil, zda jeho ústavní stížnost směřuje rovněž proti rozhodnutí Nejvyššího soudu. Stěžovatel odpověděl, že nikoliv, a tvrdil, že podle § 72 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb. nemusí být rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku, který byl odmítnut z důvodů závisejících na uvážení příslušného soudu, předmětem ústavní stížnosti.

14. Dne 1. prosince 2009 prohlásil Ústavní soud ústavní stížnost za nepřípustnou pro opožděnost, neboť nebyla podána ve lhůtě šedesáti dnů od doručení rozsudku krajského soudu. Ústavní soud poznamenal, že dle ustanovení § 72 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb. lze skutečně podat proti předchozímu rozhodnutí soudu nižšího stupně, proti němuž směřoval mimořádný opravný prostředek, který byl odmítnut z důvodů závisejících na uvážení orgánu, který o něm rozhodoval, ústavní stížnost ve lhůtě šedesáti dnů ode dne doručení rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku stěžovateli, a konstatoval, že v takovém případě musí ústavní stížnost směřovat rovněž proti rozhodnutí Nejvyššího soudu, které může působit přetrvávající tvrzeň zásahu do práv stěžovatele. V opačném případě, pokud by Ústavní soud dospěl k závěru, že k zásahu do práv došlo, mohl by zrušit pouze napadené rozhodnutí soudu nižšího stupně, zatímco rozhodnutí Nejvyššího soudu by zůstalo z ústavního přezumu vyloučeno, což je nepřijatelné. Ústavní soud s odvoláním na rozsudky Soudu, které mu vytýkaly přílišný formalismus, poznamenal, že aby se naopak vyhnul přílišné flexibilitě, nemůže v projednávané věci postupovat jinak, a to zejména s ohledem na to, jak stěžovatel reagoval na jeho výzvu ze dne 26. listopadu 2009.

II. PŘÍSLUŠNÉ VNITROSTÁTNÍ PRÁVO A PRAXE

15. Podstatná část příslušných vnitrostátních ustanovení a judikatury je popsána v rozsudku ve věci *Adamíček proti České republice* (č. 35836/05, § 12-31, 12. října 2010). Ten mimo jiné uvádí (*tamtéž*, § 26) nové znění ustanovení § 72 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, dle něhož byl-li mimořádný opravný prostředek orgánem, který o něm rozhoduje, prohlášen za nepřípustný z důvodů závisejících na jeho uvážení, lze podat ústavní stížnost proti předchozímu rozhodnutí, které bylo mimořádným opravným prostředkem napadeno, ve lhůtě 60 dnů od doručení rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku.

16. Ústavní soud dále v usnesení ze dne 12. května 2004 sp. zn. IV. ÚS 45/04 uvedl, že sdělení Ústavního soudu publikované pod č. 32/2003 Sb., stejně jako ustanovení § 72 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb. ve znění účinném znění od 1. dubna 2004, dopadají toliko na případy, v nichž Nejvyšší soud buď napadené rozhodnutí meritorně přezkoumal, nebo na případy, kdy dovolání bez meritorního přezkumu napadeného rozhodnutí odmítl jen proto, že

neshledal důvod k závěru o zásadním právním významu napadeného rozhodnutí; pouze v těchto případech totiž existuje až do rozhodnutí Nejvyššího soudu nejistota, zda bude dovolání shledáno přípustným, nebo dojde k jeho odmítnutí, protože se Nejvyšší soud neztotožní s názorem dovolatele o zásadním právním významu napadeného rozhodnutí.

17. Z nálezu Ústavního soudu ze dne 23. března 2005 sp. zn. I. ÚS 572/04 vyplývá, že zatímco stěžovatel napadl ústavní stížností jak rozhodnutí soudů nižšího stupně, tak usnesení Nejvyššího soudu, kterým bylo jeho dovolání odmítnuto jako nepřípustné z důvodu, že dovoláním napadené rozhodnutí nemělo po právní stránce zásadní význam, Ústavní soud zrušil pouze rozhodnutí soudů nižšího stupně, čímž ponechal v účinnosti rozhodnutí Nejvyššího soudu.

18. Dne 26. dubna 2005 vydal Ústavní soud nálezný sp. zn. I. ÚS 560/03 ve věci ústavní stížnosti, která původně směřovala proti rozsudku Krajského obchodního soudu v Praze a rozsudku Vrchního soudu v Praze (jako odvolacího soudu) a dále proti usnesení Nejvyššího soudu (kterým bylo dovolání stěžovatele odmítnuto jako nepřípustné, neboť Nejvyšší soud neshledal, že by měl dovoláním napadený rozsudek po právní stránce zásadní význam). Později vzal stěžovatel ústavní stížnost zpět v části týkající se rozsudku krajského obchodního soudu a usnesení Nejvyššího soudu a nadále napadal pouze rozsudek vrchního soudu. Posledně jmenovaný rozsudek byl nakonec zrušen, zatímco řízení proti rozsudku krajského obchodního soudu a proti usnesení Nejvyššího soudu bylo zastaveno. V této souvislosti Ústavní soud s ohledem na § 72 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb. ve znění účinném od 1. dubna 2004 konstatoval, že je z procesního hlediska nepodstatné, že stěžovatel nenapadl ústavní stížností usnesení Nejvyššího soudu (resp. že vzal ústavní stížnost proti tomuto usnesení zpět), tedy rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku předvídané v § 72 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., tj. o opravném prostředku, který byl prohlášen za nepřípustný z důvodů závisejících na uvážení orgánu, který o něm rozhodoval.

19. V usnesení ze dne 14. dubna 2009 sp. zn. II. ÚS 518/09 rozhodl Ústavní soud o ústavní stížnosti, která směřovala výlučně proti rozsudku soudu prvního stupně, a nikoliv proti pozdějším rozhodnutím vydaným odvolacím soudem a Nejvyšším soudem. Ústavní soud zdůraznil, že ústavní stížnost musí směřovat zejména proti rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který zákon stěžovateli k ochraně jeho práva poskytuje, a v projednávané věci autorovi ústavní stížnosti vytkl, že nenapadl rozsudek odvolacího soudu (aniž zmínil rozhodnutí Nejvyššího soudu).

20. Usnesením ze dne 16. března 2010 sp. zn. IV. ÚS 2116/09 rozhodl Ústavní soud o ústavní stížnosti, která směřovala pouze proti rozhodnutí soudu prvního stupně a rozhodnutí odvolacího soudu, ale byla podána ve lhůtě šedesáti dnů od doručení rozsudku Nejvyššího soudu, proti němuž ústavní stížnost nesměřovala. Tímto rozsudkem zamítl Nejvyšší soud dovolání stěžovatele částečně jako nedůvodné, částečně jej odmítl jako nepřípustné *ex lege* a částečně jako nepřípustné ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu. Ústavní soud se odmítl zabývat ústavní stížností v části, v níž Nejvyšší soud dovolání zamítl jako nedůvodné, přičemž stěžovateli vytkl, že nenapadl ústavní stížností rozsudek Nejvyššího soudu; v části, v níž Nejvyšší soud odmítl dovolání jako nepřípustné *ex lege*, posoudil Ústavní soud ústavní stížnost jako opožděnou s tím, že mu měla být předložena ve lhůtě šedesáti dnů od doručení rozhodnutí odvolacího soudu. Naproti tomu v části, v níž Nejvyšší soud prohlásil dovolání za nepřípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, tedy z důvodů závisejících na jeho uvážení, Ústavní soud konstatoval, že byla ústavní stížnost podána včas (třebaže nebyl rozsudek Nejvyššího soudu ústavní stížností formálně napaden).

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY

21. Stěžovatel na poli článku 6 odst. 1 a článku 13 Úmluvy namítá, že Ústavní soud prohlásil jeho ústavní stížnost za nepřipustnou pro opožděnost.

22. Vzhledem k tomu, že článek 6 v sobě v dané věci zahrnuje méně striktní požadavky článku 13 Úmluvy, považuje Soud za vhodné přezkoumat tuto stížnost výlučně z hlediska článku 6 odst. 1 Úmluvy, který zní následovně:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla projednána (...) soudem (...), který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích (...)“

A. K přijatelnosti

23. Soud konstatuje, že stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy a že tu není žádný jiný důvod, pro který by měla být prohlášena za nepřijatelnou. Je tedy třeba ji prohlásit za přijatelnou.

B. K odůvodněnosti

24. Stěžovatel tvrdí, že z ustanovení § 72 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb. (ve znění účinném od 1. dubna 2004) nijak nevyplývá, že v případě, kdy dojde k odmítnutí dovolání z důvodů závisících na uvážení Nejvyššího soudu, musí být toto rozhodnutí Nejvyššího soudu předmětem ústavní stížnosti. Naopak se domnívá, že takové rozhodnutí o nepřipustnosti dovolání, které spadá do diskreční pravomoci kasačního soudu, nemůže do jeho práv zasáhnout, a nemusí být tedy nutně před Ústavním soudem napadeno.

25. Vláda ponechává posouzení odůvodněnosti stížnosti na úvaze Soudu.

26. Soud úvodem připomíná, že se již problematikou přístupu jednotlivců k českému Ústavnímu soudu opakovaně zabýval, a odkazuje zejména na podrobný rozbor, který provedl v rozsudku *Adamíček proti České republice* (č. 35836/05, 12. října 2010).

27. V projednávané věci jde o výklad § 72 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb. ve znění účinném od 1. dubna 2004. Dle uvedeného ustanovení byl-li mimořádný opravný prostředek prohlášen za nepřipustný z důvodů závisících na uvážení orgánu, který o něm rozhoduje, lze podat ústavní stížnost proti předchozímu rozhodnutí, které bylo mimořádným opravným prostředkem napadeno, tedy zejména proti rozhodnutí odvolacího soudu, ve lhůtě 60 dnů od doručení rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku stěžovateli.

28. Když v projednávané věci Nejvyšší soud posuzoval dovolání stěžovatele, omezil se na přezkum toho, zda byly splněny podmínky přípustnosti tohoto dovolání dle § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu. V rámci své diskreční pravomoci dospěl k závěru, že se tak nestalo, což účastníci nepopírají. Na následně podanou ústavní stížnost se tedy použilo ustanovení § 72 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb. (viz též § 16 výše).

29. Soud upozorňuje, že vláda nic nenamítá proti tvrzení stěžovatele, dle něhož z citovaného znění ustanovení § 72 odst. 4 nevyplývá požadavek, aby ústavní stížnost směřovala rovněž proti rozhodnutí Nejvyššího soudu, kterým prohlásil dovolání za nepřipustné z důvodů závisících na jeho uvážení. Z pohledu Soudu se skutečně nezdá být nezbytné pro to, aby mohl Ústavní soud vykonávat svou kontrolu, podávat ústavní stížnost proti takovému rozhodnutí Nejvyššího soudu, které se netýká merita věci (viz, *a contrario*, *Hejkrliková proti České republice* (rozh.), č. 33129/04, 8. července 2008), a to tím spíše, že Ústavní soud pravidelně judikuje, že posuzování přípustnosti dovolání je výsostnou doménou Nejvyššího soudu a že Ústavnímu soudu nepřisluší ho v této roli nahrazovat. To zjevně

potvrzují i nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 560/03 a sp. zn. I. ÚS 572/04, stejně jako jeho usnesení sp. zn. IV. ÚS 2116/09 (viz § 17, 18 a 20 výše), které se v této otázce rozcházejí s rozhodnutím Ústavního soudu vydaným v projednávané věci. Nic na tom nemůže změnit skutečnost, že Ústavní soud stěžovatele vyzval, aby rozsah své ústavní stížnosti upřesnil, vzhledem k tomu, že jeho dopis ze dne 26. listopadu 2009 stěžovateli neobjasňoval, jakým způsobem Ústavní soud dotčený procesní požadavek pojímá.

30. Za těchto okolností a s ohledem na stav relevantní judikatury nebyl požadavek, aby stěžovatel napadl před Ústavním soudem usnesení Nejvyššího soudu, kterým bylo prohlášeno jeho dovolání za nepřipustné dle § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, přiměřený cíli zaručit právo na přístup k této soudní instanci.

31. Uvedené skutečnosti postačují Soudu k vyslovení závěru, že výklad procesního požadavku, který přijal Ústavní soud, znemožnil stěžovateli domoci se meritorního přezkumu jeho ústavní stížnosti, čímž bylo porušeno jeho právo na přístup k soudu.

K porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy tedy došlo.

V. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

32. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

33. Stěžovatel požaduje částku 25 000 € jako náhradu nemajetkové újmy, kterou měl utrpět v důsledku nespravedlivého rozhodnutí Ústavního soudu.

34. Vláda má za to, že konstatování porušení Úmluvy by bylo dostatečným a odpovídajícím zadostiučiněním.

35. Soud se domnívá, že tím, že stěžovatel neměl přístup k Ústavnímu soudu, utrpěl nemajetkovou újmu, která není dostatečně napravena konstatováním porušení Úmluvy (viz, *mutatis mutandis*, *Demerdžieva a ostatní proti „Bývalé jugoslávské republice Makedonii“*, č. 19315/06, § 33, 10. června 2010; *Ewert proti Lucembursku*, č. 49375/07, § 125, 22. července 2010). Na spravedlivém základě, jak to vyžaduje článek 41 Úmluvy, má za to, že je třeba stěžovateli z toho důvodu přiznat částku 4 000 €.

B. Náklady řízení

36. Stěžovatel dále požaduje částku 10 800 Kč, tedy přibližně 440 €, jako náhradu nákladů řízení před vnitrostátními soudy, a částku 23 760 Kč (970 €) včetně DPH jako náhradu nákladů řízení před Soudem.

37. Vláda poznamenává, že vzhledem k tomu, že namítané porušení mělo svůj původ výlučně v jednání Ústavního soudu, nebyly náklady vzniklé ve vnitrostátním řízení vynaloženy s cílem zabránit porušení Úmluvy nebo toto porušení napravit. Krom toho uvádí, že nároky vyčíslené stěžovatelem nejsou doloženy tak, jak to vyžaduje článek 60 jednacího řádu Soudu.

38. Podle judikatury Soudu může stěžovatel obdržet náhradu nákladů řízení pouze v rozsahu odpovídajícím jejich skutečnému vynaložení, nezbytnosti a přiměřenosti jejich výše. Na základě výše uvedených kritérií a vzhledem k tomu, že nebyly předloženy nezbytné doklady, Soud nepřiznává stěžovateli žádnou částku jako náhradu nákladů řízení.

C. Úrok z prodlení

39. Soud považuje za vhodné, aby byly úroky z prodlení založeny na úrokové sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky, zvýšené o tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *prohlašuje* stížnost za přijatelnou;
2. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy;
3. *rozhoduje*,
 - a) že žalovaný stát má stěžovateli zaplatit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle článku 44 odst. 2 Úmluvy, částku 4 000 € (čtyři tisíce eur) jako náhradu nemajetkové újmy, která se převede na české koruny podle kursu platného ke dni zaplacení, a případnou částku daně;
 - b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení bude stanovená částka navyšována o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
4. *zamítá* v ostatním návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a sděleno písemně dne 13. října 2011 v souladu s článkem 77 odst. 2 a 3 jednacího řádu Soudu.

Claudia Westerdiek
tajemnice

Dean Spielmann
předseda